

TENDENCJE PRAWNE W DOSTĘPIE DO BRONI PALNEJ I ICH WPŁYW NA BEZPIECZEŃSTWO PAŃSTWA I OBYWATELI

Robert PAKLA¹

Streszczenie: Niniejszy artykuł stanowi analizę przepisów prawnych dotyczących procesu wydawania i cofania pozwoleń na broń, przechowywania, przenoszenia broni i amunicji. Dokonano interpretacji obecnie obowiązujących przepisów prawa oraz analizy wyników badań naukowych dotyczących dostępu do broni w poszczególnych grupach społecznych, a także stosunku społeczeństwa polskiego do broni palnej. Autor stwierdza, że dostęp do broni nie jest zagwarantowany w Konstytucji RP i nie stanowi prawa podmiotowego. Przedstawiono dane statystyczne odzwierciedlające wpływ prawa do posiadania broni na wskaźniki wzrostu przestępczości i poczucia bezpieczeństwa. Skupiono się głównie na praktycznych problemach orzeczniczych związanych z uzyskaniem pozwolenia na broń i jego cofnięciem. Wskazano istotne zmiany wprowadzone Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 26 sierpnia 2014 r. w sprawie przechowywania, noszenia oraz ewidencjonowania broni i amunicji. Poruszono ponadto kwestie związane z dostosowywaniem się prawodawstwa polskiego do prawa europejskiego. Autor zajmuje stanowisko wobec kierunku zmian w polskim prawodawstwie dotyczącym dostępu do broni, wskazując przy tym konieczność wprowadzania licznych modyfikacji.

Słowa kluczowe: dostęp do broni, pozwolenie na broń, bezpieczeństwo wewnętrzne.

Wstęp

Regulacje prawne dotyczące procesu wydawania i cofania pozwoleń na broń, nabywania, rejestracji, przechowywania, zbywania i deponowania broni i amunicji, przewozu przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz przywozu z zagranicy i wywozu za granicę broni i amunicji, jak również zasady posiadania broni i amunicji przez cudzoziemców oraz zasady funkcjonowania strzelnic zostały wprowadzone ustawą z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji². Liczne rozporządzenia regulują istotne zagadnienia techniczne związane z posiadaniem broni palnej, przewozem i obrotem³. Takie uszczegółowienie przez prawodawcę omawianej tematyki wynika

¹ Mgr Robert Pakla jest doktorantem Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji.

² Ustawa z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz.U. 2012.576 ze zm.).

³ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przesyłania broni lub amunicji za pośrednictwem operatorów świadczących usługi pocztowe (Dz.U. 2012.1004), Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 grudnia 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia wzoru zgody przewozowej (Dz.U. 2012.1017 ze zm.), Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 marca 2013 r. w sprawie wzorów legitymacji posiadacza broni, zaświadczenia uprawniającego do nabycia broni, legitymacji osoby dopuszczonej do posiadania broni, świadectwa broni oraz karty rejestracyjnej broni (Dz.U. 2013.447), Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 8 listopada 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wzorów legitymacji posiadacza broni, zaświadczenia uprawniającego do nabycia broni, legitymacji osoby dopuszczonej do posiadania broni, świadectwa broni oraz karty rejestracyjnej

ze specyficznego charakteru obrotu bronią, jej przewozu oraz posiadania. Dostęp do broni jest bowiem przedmiotem szczególnej reglamentacji. Zmieniające się przepisy prawne dotyczące dostępu do broni są skutkiem zarówno dostosowywania się polskiego porządku prawnego do prawa unijnego, jak również odzwierciedlają bieżącą sytuację polityczną i społeczną. Omawiana tematyka jest niewątpliwie kontrowersyjna, a jednocześnie stale aktualna, gdyż politycy i dziennikarze chętnie do niej powracają.

Serie zamachów terrorystycznych na terenie amerykańskich kampusów uczelnianych⁴ oraz konflikt rosyjsko-ukraiński po raz kolejny zaowocowały powrotem dyskusji o powszechnym dostępie do broni palnej dla osób cywilnych. Należy również zauważyć rosnący wpływ organizacji społecznych w Polsce⁵, które przedstawiają kolejne projekty ustaw dotyczące modernizacji obecnych aktów prawnych regulujących omawianą tematykę (m.in.: propozycja wprowadzenia dwóch nowych kategorii broni palnej – broń do doskonalenia umiejętności zawodowych dla żołnierzy i funkcjonariuszy oraz broń do ochrony miru domowego). Widoczna w mediach jest również aktywność organizacji promujących wychowanie patriotyczne i powszechne szkolenie wojskowe dla obywateli.

Uzyskanie pozwolenia na broń w Polsce

Wprowadzenie przez ustawodawcę niedopracowanych rozwiązań na gruncie ustawy o broni i amunicji oraz w aktach wykonawczych stwarza ryzyko występowania patologii związanych z niejasnymi zasadami wydawania i cofania pozwoleń na broń, nabywania, rejestracji, przechowywania, zbywania i deponowania broni i amunicji.

Poruszana tematyka nie doczekała się niewątpliwie potrzebnego omówienia ze strony doktryny, brakuje dostatecznej liczby monografii i komentarzy. Przedstawione w niniejszej publikacji orzecznictwo WSA oraz NSA pozwala jednak stwierdzić, że interpretacja regulacji dotyczących broni palnej jest problemem praktycznym i powszechnym.

Całkowita liczba pozwoleń na broń palną bojową, myśliwską, sygnałową i alarmową, gazową, przedmioty do obezwładniania za pomocą energii elektrycznej, kusze i broń białą na dzień 31 grudnia 2013 wynosiła 341 420⁶. Jednocześnie dla przykładu w sąsiednich Niemczech na 100 mieszkańców jest ponad 30 egzemplarzy broni,

broni (Dz.U. 2013.1341), Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 24 lutego 2014 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie pozbawiania broni palnej cech użytkowych (Dz.U. 2014.294), Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 26 sierpnia 2014 r. w sprawie przechowywania, noszenia oraz ewidencjonowania broni i amunicji (Dz.U. 2014.1224) – dalej jako rozporządzenie.

⁴ Strzelanina w kampusie college'u Lone Star niedaleko Houston w Teksasie, masakra w Virginia Tech, strzelanina na terenie uczelni Santa Monica College w Kalifornii.

⁵ ROMB – Ruch Obywatelski Miłośników Broni – zob. <http://www.romb.org.pl/>.

⁶ Dane z http://www.altair.com.pl/news/view?news_id=12711

podobnie w Szwecji, w Czechach 16 i w Słowacji 87. Z przedstawionych statystyk wynika jasno, że dostęp do broni palnej w Polsce jest niewielki.

Prawo posiadania broni nie należy w Polsce do obywatelskich praw podmiotowych gwarantowanych w Konstytucji RP. Ma ono jedynie charakter reglamentacyjny. Dostęp obywatela do broni poddany jest istotnym ustawowym ograniczeniom, co wynika zarówno z monopolu państwa na stosowanie środków przymusu, jak i z potrzeby zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego⁸.

Najczęściej poruszonymi w orzecznictwie zagadnieniami są kwestie odwołań od decyzji organów administracyjnych dotyczących odmowy wydania pozwolenia na broń lub jego cofnięcia. Ustawą z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy o broni i amunicji oraz ustawy o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym została zmieniona m.in. treść art. 10 ustawy o broni i amunicji⁹. Obecne brzmienie postanowień art. 10 ustawy o obroni i amunicji koresponduje z treścią dyrektywy Rady 91/477/EWG z dnia 18 czerwca 1991 r. w sprawie kontroli nabywania i posiadania broni, a konkretnie z art. 5 lit. b tej dyrektywy, który stanowi, że bez uszczerbku dla art. 3 państwa członkowskie zezwalają na nabywanie i posiadanie broni palnej wyłącznie osobom, które przedstawią ważną przyczynę i które nie stanowią zagrożenia dla samych siebie, dla porządku publicznego lub dla bezpieczeństwa publicznego¹⁰. Zgodnie z art. 10 omawianej ustawy właściwy organ Policji wydaje pozwolenie na broń, jeżeli wnioskodawca nie stanowi zagrożenia dla samego siebie, porządku lub bezpieczeństwa publicznego oraz przedstawi ważną przyczynę posiadania broni. Za ważną przyczynę, o której mowa w ust. 1, uważa się w szczególności:

- 1) stałe, realne i ponadprzeciętne zagrożenie życia, zdrowia lub mienia – dla pozwolenia na broń do celów ochrony osobistej, osób i mienia;
- 2) posiadanie uprawnień do wykonywania polowania, ustalonych na podstawie odrębnych przepisów – dla pozwolenia na broń do celów łowieckich;
- 3) udokumentowane członkostwo w stowarzyszeniu o charakterze strzeleckim, posiadanie kwalifikacji sportowych, o których mowa w art. 10b, oraz licencji

⁷ A. Turczyn, *10 lat w Unii Europejskiej oczami miłośnika broni palnej*, <http://wgospodarce.pl/opinie/12729-10-lat-w-unii-europejskiej-oczami-milosnika-broni-palnej>.

⁸ Wyrok NSA z dnia 28 października 2011 r., sygn. akt II OSK 1562/10, niepubl. Wyrok NSA z dnia 13 października 2005 r., sygn. akt II OSK 97/05, Lex Nr 201345.

⁹ Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy o broni i amunicji oraz ustawy o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym (Dz.U. 2011 nr 38, poz. 195).

¹⁰ Dyrektywy Rady 91/477/EWG z dnia 18 czerwca 1991 r. w sprawie kontroli nabywania i posiadania broni (Dz.U. UE L.91.256.51, 2008.179.5).

- właściwego polskiego związku sportowego – dla pozwolenia na broń do celów sportowych;
- 4) udokumentowane członkostwo w stowarzyszeniu, którego statutowym celem jest organizowanie rekonstrukcji historycznych oraz zaświadczenie potwierdzające czynny udział w działalności statutowej – dla pozwolenia na broń do celów rekonstrukcji historycznych;
 - 5) udokumentowane członkostwo w stowarzyszeniu o charakterze kolekcjonerskim – dla pozwolenia na broń do celów kolekcjonerskich;
 - 6) udokumentowane nabycie broni w drodze spadku, darowizny lub wyróżnienia – dla pozwolenia na broń do celów pamiątkowych;
 - 7) posiadanie uprawnień, określonych w odrębnych przepisach, do prowadzenia szkoleń o charakterze strzeleckim oraz udokumentowane zarejestrowanie działalności gospodarczej w zakresie szkoleń strzeleckich – dla pozwolenia na broń do celów szkoleniowych.

Z powyższego wynika, że pozwolenie na broń wydaje właściwy organ Policji, jeżeli okoliczności, na które powołuje się osoba ubiegająca się o pozwolenie, uzasadniają jego wydanie. W świetle obowiązujących unormowań prawnych jedynie organy Policji są uprawnione do wydawania pozwoleń na broń i jednocześnie upoważnione do oceny, czy okoliczności, na które powołuje się wnioskodawca, uzasadniają wydanie takiego pozwolenia¹¹. Wyjątek stanowić będzie sytuacja, w której osoba ubiegająca się o pozwolenie na broń pełni czynną służbę wojskową. Organami wojskowymi właściwymi do wydawania żołnierzom pozwoleń na broń są komendanci oddziałów Żandarmerii Wojskowej właściwi ze względu na miejsce stałego zamieszkania żołnierza. Organem wojskowym wyższego stopnia, właściwym do rozpatrywania odwołań wniesionych od decyzji komendantów oddziałów Żandarmerii Wojskowej, jest Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej, który prowadzi również rejestr żołnierzy posiadających pozwolenie na broń.

Inne rozwiązanie występuje w przypadku żołnierzy pełniących służbę wojskową w jednostkach podporządkowanych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych. Organem wojskowym właściwym w sprawach wydawania pozwoleń na broń żołnierzom pełniącym służbę wojskową w jednostkach wojskowych podporządkowanych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych jest dowódca Nadwiślańskich Jednostek Wojskowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Minister właściwy do spraw wewnętrznych rozpatruje odwołania wniesione od decyzji dowódcy Nadwiślańskich Jednostek Wojskowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Za niesłuszną należy uznać ideę ujednoczenia organów wydających pozwolenia na broń dla osób cywilnych i żołnierzy. Inna jest bowiem specyfika formacji wojskowych, toteż wymagają one odrębnej kontroli. Dziwić natomiast może fakt, że

¹¹ Wyrok NSA z dnia 5 marca 2013 r., sygn. akt II OSK 2088/11, LEX nr 1340183.

funkcjonariusze służb cywilnych ubiegają się o pozwolenie na broń na takich samych zasadach i składają wnioski do tych samych organów co osoby niepełniące służby. Wszak są to osoby, które pracują często w formacjach uzbrojonych, więc potencjalna odmowa przyznania pozwolenia na broń na podstawie przesłanek art. 15 omawianej ustawy może budzić obawę, czy taka osoba powinna pracować w formacji uzbrojonej.

Zgodnie z art. 15 pozwolenia na broń nie wydaje się osobom:

- 1) niemającym ukończonych 21 lat, z zastrzeżeniem ust. 2;
- 2) z zaburzeniami psychicznymi, o których mowa w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego¹², lub o znacznie ograniczonej sprawności psychofizycznej;
- 3) wykazującym istotne zaburzenia funkcjonowania psychologicznego;
- 4) uzależnionym od alkoholu lub od substancji psychoaktywnych;
- 5) nieposiadającym miejsca stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 6) stanowiącym zagrożenie dla siebie, porządku lub bezpieczeństwa publicznego:
 - a) skazanym prawomocnym orzeczeniem sądu za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe,
 - b) skazanym prawomocnym orzeczeniem sądu za nieumyślne przestępstwo:
 - przeciwko życiu i zdrowiu,
 - przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji popełnione w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, albo gdy sprawca zbiegł z miejsca zdarzenia.

Przesłanka zagrożenia porządku lub bezpieczeństwa publicznego jest zawsze spełniona, gdy wnioskodawca zostanie skazany prawomocnym wyrokiem za przestępstwa wymienione w art. 15 ust. 1 pkt 6 ustawy z 1999 r. o broni i amunicji. Organy nie muszą wówczas prowadzić rozważań co do wpływu konkretnego wyroku skazującego na rozstrzygnięcie w przedmiocie udzielenia pozwolenia na broń (lub jego cofnięcia).

Nie sposób wyprowadzić wniosku, że tylko skazanie prawomocnym wyrokiem (nawet gdy spełnione są warunki podane w art. 15 ust. 1 pkt. 1-5 tej ustawy z 1999 r. o broni i amunicji) uniemożliwia wydanie pozwolenia na broń, jeżeli, w konkretnym stanie faktycznym, okaże się, że wnioskodawca może stanowić zagrożenie dla samego siebie, porządku lub bezpieczeństwa publicznego z innych przyczyn, a zatem sam fakt nieskazania nie stanowi pozytywnej przesłanki do wydania pozwolenia na broń.

Prawidłowe zastosowanie art. 10 ust. 1 ustawy z 1999 r. o broni i amunicji wymaga nadania zawartemu w tym przepisie zwrotowi ocennemu konkretnej treści (z wyjątkami ujętymi w art. 15 ust. 1 pkt 6 ww. ustawy), przez co autorytatywne stwierdzenie tego, jakie przyczyny usprawiedliwiają wydanie pozwolenia na broń

¹² Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2011 r. nr 231, poz. 1375).

sportową, a jakie muszą być uznane za niewystarczające, może nastąpić jedynie odrębnie w każdej indywidualnej sprawie¹³.

Wskazać należy, że przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji nie są wprost wymienione w art. 15 ust. 1 pkt 6 ustawy z 1999 r. o broni i amunicji. Jednak w swych skutkach, jako przestępstwa umyślne, niczym nie różnią się od tam wymienionych przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu. Popęlnienie przez skarżącego przestępstwa z art. 178a § 1 k.k. oceniane jest właściwie jako stanowiące podstawę do uznania, że skarżący należy do grona osób, co do których istnieje uzasadniona obawa, że mogą użyć broni w celach sprzecznych z interesem bezpieczeństwa lub porządku publicznego¹⁴.

Dokonując analizy przedstawionego tematu, należy powrócić również do treści orzeczenia NSA z dnia 5 marca 2013 r., w którym prezentowany jest pogląd, że brzmienie postanowień art. 10 ust. 1 ustawy o broni i amunicji w istocie przemawia za przyjęciem, że decyzja w sprawie pozwolenia na broń ma charakter decyzji związanej. Autorytatywne stwierdzenie, jakie przyczyny usprawiedliwiają wydanie pozwolenia oraz jego utrzymanie na broń sportową, a jakie muszą być uznane za niewystarczające, nie może zatem nastąpić *a casu ad casum*. Nie ma podstaw prawnych, aby tylko na podstawie zwrotu ocennego: „ważnej przyczyny” mogły być konstruowane każdorazowo wymagania determinujące w sposób stanowczy (władczy) rozstrzygnięcie w sprawie pozwolenia na broń do celów sportowych, skoro ustawa zawiera w tej materii jednoznaczne regulacje¹⁵. Tylko wykazanie istnienia okoliczności, które z zasady uzasadniają wydanie pozwolenia na broń, przy jednoczesnym braku ustawowych przeciwwskazań, zobowiązuje organy Policji do wydania pozwolenia na broń¹⁶. Organ administracji jest jedynie wykonawcą ustanowionego prawa. Materialne prawo administracyjne, regulując treść relacji jednostki z państwem, reprezentowanym przez organy państwa, opiera ją na autorytatywnej konkretyzacji norm tego prawa przez organy państwa. Gdy chodzi o konkretyzację norm reglamentacyjnych o dostępie do broni, to organy administracji nie mogą rozszerzająco (funkcjonalnie) interpretować tych norm, a zwłaszcza w oderwaniu od ich językowego kontekstu¹⁷. Ustawodawca powinien zawsze jak najprecyzyjniej określić przesłanki uprawniające do uzyskania stosownych pozwoleń i unikać sytuacji, w której pozostawia organowi uznanie decyzyjne. Jednocześnie uwzględniając specyfikę omawianej tematyki, prawodawca zdecydował się na ograniczenie wynikające z zagrożenia, które potencjalny posiadacz broni mógłby stanowić dla siebie i otoczenia. Organy uprawnione do wydawania pozwoleń na broń muszą brać pod

¹³ Wyrok NSA z dnia 20 lutego 2015 r. sygn. akt II OSK 1683/13, LEX nr 1666948.

¹⁴ Wyrok NSA z dnia 25 kwietnia 2013 r. sygn. akt II OSK 2604/11, LEX nr 1337400.

¹⁵ Wyrok NSA z dnia 10 września 2010 r. sygn. akt II OSK 1532/09, LEX nr 1251825.

¹⁶ Wyrok NSA z dnia 5 marca 2013 r. sygn. akt II OSK 2088/11, LEX nr 1340183.

¹⁷ Wyrok NSA z dnia 2 lipca 2013 r. sygn. akt II OSK 1945/12, LEX nr 1358476.

uwagę nie tylko subiektywnie pojmowany interes konkretnego obywatela, lecz także mieć wzgląd na ochronę bezpieczeństwa i porządku publicznego¹⁸. Ten wzgląd zdaniem ustawodawcy dyktuje konieczność ścisłej reglamentacji pozwoleń na broń, tj. wydawanie ich tylko w sytuacjach uznanych za szczególne. Artykuł 5 Konstytucji RP¹⁹ stanowi, że Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju. Należy powyższy przepis odnieść także do omawianej tematyki. Działania władz publicznych w aspekcie dostępu do broni palnej muszą skupiać się na przeciwdziałaniu zagrożeniom porządku publicznego. Swobodę, jaką posiada organ Policji w zakresie oceny przesłanek, które uprawniają do wydania pozwolenia na broń w celach sportowych, ograniczają normy materialnoprawne (art. 10 ust. 1 i ust. 3 pkt 3), jednak w przypadku określenia „liczby egzemplarzy” broni danego rodzaju organ dysponuje już uznaniem decyzyjnym. Swoboda decyzyjna w tym zakresie nie może jednak stanowić podstawy do wydania decyzji negatywnej²⁰. Należy również wskazać, że do kompetencji organów Policji nie należy ocena działalności danego stowarzyszenia. Skoro stowarzyszenie legitymuje się zarejestrowaną formalnie działalnością kolekcjonerską broni, to członkostwo w takim stowarzyszeniu stanowi o realizacji przez stronę art. 10 ust. 3 pkt 5 ustawy z 1999 r. o broni i amunicji, zaś organ Policji nie jest uprawniony do badania, czy przyznanie przez organ rejestrowy, na podstawie danych statutowych, danemu stowarzyszeniu prawa do działalności kolekcjonerskiej w zakresie broni zostało prawidłowo nadane²¹.

W opinii autora prezentowany przez ustawodawcę pogląd jest słuszny. Postępowanie ustawodawcy jest jednak niespójne, gdyż z jednej strony broń traktuje się jako przedmiot szczególnej reglamentacji, natomiast z drugiej bez żadnych pozwoleń, badań lekarskich czy też rejestracji można nabyć legalnie w sklepach broń palną rozdzielnego ładowania wytworzoną przed rokiem 1885 oraz repliki tej broni²². Taka rozbieżność w prawodawstwie jest niedopuszczalna. Dostęp do broni palnej powinien być reglamentowany w sposób spójny i logiczny. Słuszne jest, aby obywatel

¹⁸ Por. wyroki NSA: z dnia 28 października 2011 r., sygn. akt II OSK 1562/10, niepubl.; z dnia 13 października 2005 r., sygn. akt II OSK 97/05, Lex Nr 201345; por. też M. Filar, *Prawo do posiadania broni palnej jako obywatelskie prawo podmiotowe*, „Państwo i Prawo” 1997, nr 5, s. 43-45.

¹⁹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 2013 r. poz. 267 z zm.).

²⁰ Wyrok NSA z dnia 2 lipca 2013 r. sygn. akt II OSK 1945/12, LEX nr 1358476.

²¹ Wyrok WSA w Warszawie z dnia 6 maja 2014 r., sygn. akt II SA/Wa 1286/13, LEX nr 1476547.

²² Od dnia 20 marca 2000 roku, tj. w dniu wejścia w życie ustawy o broni i amunicji uchwalonej 22 kwietnia 1999 roku (http://orka.sejm.gov.pl/proc3.nsf/ustawy/479_u.htm), możliwe stało się posiadanie broni palnej starej, broni tzw. czarnoprochowej. W ustawie znalazł się art. 11 pkt 1 o brzmieniu: „Pozwolenia na broń nie wymaga się w przypadku posiadania broni palnej wytworzonej przed rokiem 1850”.

mógł zgodnie ze swoimi zainteresowaniami zdobywać i doskonalić umiejętności oraz kolekcjonować przedmioty celem samorealizacji. Czy jednak broń wyprodukowana w roku 1886 oraz jej repliki, na którą trzeba uzyskać stosowne pozwolenie, **będzie stwarzać większe zagrożenie albo mieć niższą wartość kolekcjonerską niż broń z roku 1885?** Zgadzam się ze stanowiskiem wyrażonym przez M. Kulickiego, że „należałoby swobodę posiadania broni rozciągnąć na broń palną odprzodkową i z zapłonem kapiszonowym, a jako orientacyjną datę produkcji przyjąć rok 1870. Kierunek, z jakiego ładuje się lufę broni palnej, jest wyraźnym kryterium zabytkowości broni i jej ogólnej sprawności”²³. W tym miejscu podkreślenia wymaga fakt, że Polacy od blisko czternastu lat mogą nabywać w pełni działającą broń palną wyprodukowaną przed 1850 r. bądź jej repliki i nie zanotowano z tego powodu lawinowego wzrostu zabójstw popełnianych z użyciem broni palnej. W 2009 roku zastrzelonych zostało 35 osób, w 2008 – 32, rok wcześniej 54, a w 2002 roku aż 111²⁴. Należy uznać, że łatwiejszy dostęp do broni palnej rozdzielnego ładowania z 1885 roku bądź jej replik nie przyczynił się do wzrostu liczby zabójstw dokonywanych z użyciem broni palnej w Polsce.

Kolejną problematyczną kwestią w orzecznictwie był aspekt oceny wyników sportowych potencjalnego posiadacza broni palnej²⁵. Ustawa nie przyznaje organowi administracji prawa do oceny wyników sportowych kandydata do uzyskania pozwolenia na broń²⁶. Jednolita linia orzecznicza NSA pozwala wysnuć wniosek, że prawo do posiadania broni służy podniesieniu kwalifikacji sportowych osoby uprawiającej strzelectwo, nie jest zaś nagrodą za wybitne osiągnięcia sportowe. W przypadku spełnienia przez wnioskodawcę przesłanek materialnoprawnych wskazanych w art. 10 ust. 1 i ust. 3 pkt 3 ustawy z 1999 r. o broni i amunicji, przy

²³ M. Kulicki, *Nieostrożne obchodzenie się z bronią w świetle badań kryminalistycznych*, „Problemy Kryminalistyki” 1959, nr 21, s. 39.

²⁴ http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,126765,8537378,Przestepstwa_z_uzyciem_broni_to_w_Polsce_codziennosc.html

²⁵ Wyrok WSA w Warszawie z dnia 30 sierpnia 2005 r. sygn. akt VI SA/Wa 913/05, LEX nr 190772. Wyrok WSA w Warszawie z dnia 8 września 2005 r. sygn. akt VI SA/Wa 535/05, LEX nr 194972. Wyrok WSA w Warszawie z dnia 30 maja 2006 r. sygn. akt VI SA/Wa 27/06, LEX nr 283289. Wyrok WSA w Warszawie z dnia 26 lipca 2006 r. sygn. akt VI SA/Wa 1028/06, LEX nr 243027. Wyrok WSA w Warszawie z dnia 29 listopada 2006 r. sygn. akt VI SA/Wa 1801/06, LEX nr 302787. Wyrok WSA w Warszawie z dnia 29 listopada 2006 r. sygn. akt VI SA/Wa 1825/06, <http://www.arslege.pl/orzeczenie/38119/wyrok-wojewodzkiego-sadu-administracyjnego-siedziba-w-warszawie-z-dnia-29-listopada-2006-r-vi-sa-wa-1825-06/>. Wyrok WSA w Warszawie z dnia 24 maja 2007 r. sygn. akt VI SA/Wa 611/07, LEX nr 344553. Wyrok WSA w Warszawie z dnia 26 lipca 2007 r. sygn. akt VI Sa/Wa 806/07, LEX nr 372105. Wyrok WSA w Warszawie z dnia 7 sierpnia 2008 r. sygn. akt VI SA/Wa 1032/08, LEX nr 560253.

²⁶ Wyrok NSA z dnia 26 lipca 2007 r. sygn. akt II OSK 1082/06, LEX nr 368209. Wyrok NSA z dnia 23 grudnia 2008 r. sygn. akt II OSK 1674/07, LEX nr 522437. Wyrok NSA z dnia 24 lipca 2009 r. sygn. akt II OSK 1232/08, LEX nr 555787.

braku przesłanek negatywnych określonych w art. 15 ust. 1 tej ustawy, właściwy organ Policji zobowiązany jest do wydania pozwolenia²⁷.

Praktycznym problemem jest również interpretacja przepisów dotyczących pozwolenia na broń palną przyznawaną do celów ochrony osobistej. W tym przypadku jasne jest jednak stanowisko orzecznictwa, które przedstawia pogląd, że zagrożenie życia lub zdrowia, uzasadniające zachowanie broni, musi być obiektywne, aktualne i realne, a przede wszystkim ponadprzeciętne w konkretnym środowisku lokalnym²⁸. Ponadprzeciętność nie może sprowadzać się do sytuacji hipotetycznej, lecz musi być nadzwyczajna i niepowседневna²⁹. Zagrożenie życia, zdrowia lub mienia stanowiące ważną przyczynę posiadania broni można uznać za stałe jedynie, gdy posiada przymiot permanentności i aktualności³⁰. Stopień zagrożenia musi być proporcjonalny, tak aby wydanie pozwolenia na broń było odpowiednim **środkiem prewencyjnym i obronnym przed nim**³¹. Obecnie wprowadzone rozwiązania nakładają na osoby ubiegające się o pozwolenie na broń do ochrony osobistej szereg rygorystycznych wymogów, które nie spełniają swojej funkcji. Doprowadzają one do sytuacji, w której sprawowanie w przeszłości funkcji prokuratora nie przemawia za pozostawieniem pozwolenia na broń palną bojową do ochrony osobistej, gdyż praca w przeszłości w organach ścigania nie jest wystarczającym uzasadnieniem posiadania broni³².

Przechowywanie i przenoszenie broni palnej

Omawiając problematykę uzyskiwania pozwolenia na broń, wypada poddać analizie również przepisy rozporządzenia ministra spraw wewnętrznych z dnia 26 sierpnia 2014 r. w sprawie przechowywania, noszenia oraz ewidencjonowania broni i amunicji³³.

Z przechowywaniem mamy do czynienia w sytuacji, kiedy broń nie jest noszona, wożona lub używana. Broń powinna być w tym czasie zawsze odpowiednio zabezpieczona. Bez znaczenia pozostaje kwestia, z jakich powodów broń znalazła się w miejscu nieprzeznaczonym do jej przechowywania, jak i czasookres z tym związany³⁴. Konieczność poruszenia tej tematyki wynika przede wszystkim z faktu,

²⁷ Wyrok NSA z dnia 2 lipca 2013 r. sygn. akt II OSK 1945/12, LEX nr 1358476.

²⁸ Wyrok WSA w Warszawie z dnia 3 listopada 2011 r. sygn. akt II SA/Wa 1296/11, LEX nr 1153428.

²⁹ Wyrok WSA w Warszawie z dnia 29 sierpnia 2013 r. II SA/Wa 739/13, LEX nr 1367770.

³⁰ Wyrok WSA w Warszawie z dnia 13 czerwca 2012 r. sygn. akt II SA/Wa 621/12, LEX nr 1230649.

³¹ Wyrok WSA w Warszawie z 30 marca 2012 r. sygn. akt II SA/Wa 2603/11, publ. <http://orzeczenia.nsa.gov.pl>

³² Wyrok WSA w Warszawie z dnia 3 listopada 2011 r. sygn. akt II SA/Wa 1296/11, LEX nr 1153428.

³³ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 26 sierpnia 2014 r. w sprawie przechowywania, noszenia oraz ewidencjonowania broni i amunicji (Dz.U. 2014.1224).

³⁴ Wyrok WSA w Warszawie z dnia 16 czerwca 2009 r. sygn. II OSK 951/08, Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych; www.orzeczenia.nsa.gov.pl.

że przepisy te w znacznej mierze determinują posiadacza broni do określonego zachowania. W obecnym stanie prawnym posiadacz broni powinien przechowywać broń w odpowiednio przystosowanym do tego celu pomieszczeniu, zwanym dalej „magazynem broni”, lub w urządzeniach spełniających wymagania co najmniej klasy S1 według normy PN-EN 14450. Broń na czas przechowywania powinna mieć odłączony magazynek oraz być rozładowana. Warunki przechowywania broni uwzględniają również wymagania jej producenta. Osoby posiadające broń i amunicję do niej na podstawie pozwolenia, o którym mowa w art. 10 ust. 4 ustawy, przechowują broń i amunicję w urządzeniach spełniających wymagania co najmniej klasy S1 według normy PN-EN 14450. Broń w liczbie powyżej 50 egzemplarzy i amunicję do niej przechowuje się w pomieszczeniu wyposażonym dodatkowo w zabezpieczenia określone w § 4 ust. 1 pkt. 1-4 rozporządzenia. Trzeba przy tym zaznaczyć, że samo posiadanie pozwolenia na ponad 50 egzemplarzy broni nie zobowiązuje posiadacza do posiadania pomieszczenia wyposażonego w dodatkowe zabezpieczenia. Rozporządzenie porusza jedynie kwestię przechowywania określonej liczby egzemplarzy broni w specjalnym pomieszczeniu. Broń, którą legalnie posiadamy, możemy przechowywać w innym odpowiednio zabezpieczonym miejscu.

W opinii autora nowe rozporządzenie w kwestii przechowywania broni palnej wprowadza niepotrzebne ograniczenia i zabezpieczenia. Uprzednio funkcjonujące rozporządzenie³⁵ wprowadzało wystarczające zabezpieczenia poprzez nałożenie na posiadacza obowiązku przechowywania broni w kasetach metalowych na trwałe przymocowanych do elementów konstrukcyjnych budynku lub metalowych szafach, albo sejfach posiadających zamki atestowane. W latach 2008-2012 utracono (nie rozróżniono kategorii kradzieży broni od jej zgubienia) łącznie 487 sztuk broni sportowej, myśliwskiej, wojskowej, gazowej, pneumatycznej i elektrycznej. Przy czym tendencja ta jest malejąca, w 2008 takich konstrukcji zginęło 144 (z czego myśliwskiej i sportowej 45), w 2009 – 156 (69), ale w 2010 już jedynie 98 (35), w 2011 tylko 53 (20), a w 2012 jedynie 36 (22)³⁶. Przedstawione dane wyraźnie pokazują, że broń palna jest zabezpieczana w odpowiedni sposób, a jej utrata ma charakter incydentalny.

Pozytywne zmiany zaszły natomiast w kwestii przemieszczania się z bronią. Wcześniejsze rozporządzenie wprowadzało kategorię przenoszenia broni, które polegało na przemieszczaniu się z bronią rozładowaną bez naboju w komorze naboju i z niezaladowanym magazynkiem. Wymóg ten wpływał głównie na sportowców zmierzających na strzelnicę. Inne regulacje dotyczyły przede wszystkim posiadaczy pozwoleń na broń do ochrony osobistej. Posiadacz takiego pozwolenia nosił broń, czyli przemieszczał się z bronią odpowiednio zabezpieczoną przed oddaniem strzału z załadowanym magazynkiem lub nabojem w komorze naboju.

³⁵ Rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych i administracji z dnia 3 kwietnia 2000 r. w sprawie przechowywania, noszenia oraz ewidencjonowania broni i amunicji (Dz.U. 2000.27.343).

³⁶ Zob. więcej http://www.altair.com.pl/magazines/article?article_id=4927.

Aktualnie obowiązujące rozporządzenie w art. 8 § 1 ust. 2 określa, że broń palną przeznaczoną do ochrony osobistej nosi się w sposób jak najmniej widoczny, w kabinie przylegającej do ciała. Broń palną nieprzeznaczoną do ochrony osobistej, o ile jest to możliwe, ze względu na jej ilość i wielkość, nosi się w taki sam sposób. Znika więc pojęcie przenoszenia broni i wprowadzone zostaje jednolite pojęcie noszenia broni. Rozwiązanie to jest postępowe i zdecydowanie praktyczniejsze od poprzedniego. Instytucja przenoszenia broni była typowym *ars gratia artis*. Żaden organ nie był w stanie realnie kontrolować, czy posiadacze broni noszą, czy też przenoszą broń. Osoba udająca się na strzelnicę nie ma obowiązku informowania o tym fakcie każdorazowo organu Policji. Jednocześnie użytkownicy broni dokładali wszelkich starań, żeby przynosić broń tak, by nie była ona widoczna. Prawodawca nie nakładał uprzednio takiego obowiązku na strzelców sportowych, co w mojej opinii było błędem legislacyjnym.

Istotnym aspektem, którego nie sposób pominąć w rozważaniach na temat zmiany rozporządzenia, jest koncepcja wykorzystania broni palnej w sytuacji obrony koniecznej. Do tej pory posiadacz broni palnej sportowej przemieszczał się z nią w sposób, który uniemożliwiał mu jej użycie w razie ewentualnej próby odebrania broni. Obecne rozwiązanie umożliwia posiadaczowi broni palnej sportowej skuteczne odparcie ataku ze strony ewentualnego agresora. Należy zgodzić się z poglądem przedstawionym przez nadkom. Piotra Podsiedlika, że łatwiejszy, swobodniejszy dostęp do posiadania broni przez obywateli w jakimś stopniu wyrównuje ich szanse w starciu z uzbrojonym przestępcą, co z kolei wpływa na zwiększenie ich poczucia bezpieczeństwa³⁷. Aspekt użycia broni palnej przeznaczonej do celów sportowych do obrony koniecznej jest zbyt rozległy i wymaga oddzielnego omówienia.

Nowe rozwiązania w materii przenoszenia broni dają strzelcom sportowym swobodę w wyborze metody przenoszenia broni. Każdy posiadacz broni jest jednak zobowiązany korzystać z tego uprawnienia rozsądnie i dostosować metodę przenoszenia broni do swoich umiejętności i stanu psychofizycznego.

Istotnym problemem praktycznym jest również kwestia przechowywania broni poza miejscem zamieszkania, np. podczas podróży. Obecnie coraz więcej hoteli oferuje posiadaczom broni odpowiednie warunki do jej przechowywania. Niedopuszczalne natomiast jest pozostawienie broni palnej w schowku samochodowym, nawet w zamkniętym garażu. Aktualne pozostaje stanowisko Naczelnego Sądu Administracyjnego, które wskazuje, że pozostawienie broni w samochodzie bez zabezpieczenia jej w odpowiednio do tego przystosowanym sejfie narusza przepisy prawa dotyczące przechowywania i noszenia broni, a to z kolei uprawniało organy Policji do cofnięcia

³⁷ P. Podsiedlik, *Zagadnienia administracyjno-prawne posiadania broni palnej w Polsce. Charakterystyka prawa posiadania broni*, Katowice 2010, s. 9.

pozwolenia na broń palną sportową³⁸. To na posiadaczu broni ciąży obowiązek zabezpieczenia broni i żaden przepis ani żadna sytuacja nie zwalnia go od tego obowiązku³⁹.

Zakończenie

W polskim systemie prawnym prawa do posiadania broni nie można zaliczyć do kategorii wolności i praw osobistych obywatela wynikających z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Jednocześnie należy zauważyć, że Polacy chcą posiadać broń palną lub jej substytuty, potrafią dbać o bezpieczeństwo i odpowiedzialnie się z nią obchodzą. Potwierdzają to przedstawione w artykule statystyki dotyczące utraty broni oraz brak wzrostu liczby zabójstw związanych z dostępem do broni ładowanej odprzodowo z 1850 r. oraz jej replik. Korzystne, chociaż powolne, zmiany w polskiej legislacji są odpowiedzią na zadane w tytule pytanie. Nie tylko uzbrojeni ludzie mają prawo do udziału w życiu publicznym oraz sprawowaniu i kontrolowaniu władzy. Podkreślenia wymaga fakt przywołany przez P. Januszewskiego, że najczęściej zwracają się z podaniem o pozwolenie na broń biznesmeni, adwokaci, prokuratorzy, właściciele kantorów, jubilerzy i sędziowie⁴⁰. Przeprowadzone w 2000 r. badania potwierdzają częściowo te informacje⁴¹. Jest to niewątpliwie uogólnienie, które trzeba również związać ze stabilnymi warunkami finansowymi przedstawionych grup społecznych. Jednocześnie należy podkreślić, że przedstawiciele powyższych grup są niewątpliwie ludźmi wykształconymi i świadomymi swoich praw i obowiązków obywatelskich. J. Widacki i J. Wójcickiewicz⁴² przedstawiają w swojej publikacji badania CBOS, z których wynika, że w kwietniu 1996 roku aż 83% Polaków opowiadało się za zaostrzeniem przepisów dotyczących otrzymywania pozwolenia na posiadanie broni, a tylko 11% było przeciwnego zdania. Jednak już w raporcie opublikowanym przez CBOS w 2001 r. można znaleźć informację, że połowa ankietowanych (51%) sądzi, że zezwolenie na posiadanie broni palnej w domu, bez prawa noszenia jej przy sobie, może przyczynić się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa obywateli, ale jednocześnie w przekonaniu nieco większego odsetka badanych (56%) nie wpłynie to na ograniczenie przestępczości⁴³. Dlatego też należy zaznaczyć, że niewątpliwie wzrost świadomości społecznej i poziomu wykształcenia, a także poprawa sytuacji ekonomicznej obywateli przyczyniać się będzie również do upowszechniania dostępu do broni.

³⁸ Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 28 marca 2003 r., sygn. akt III SA 1659/01, LEX nr 121780.

³⁹ Ibidem.

⁴⁰ P. Januszewski, P. Kutia i G. Pawelczyk, *Prawo do broni*, „Wprost” 1997, nr 32.

⁴¹ Zob. szerzej T. Szymborski i G. Zasępa, *Trudniej o legalną broń*, „Trybuna Śląska – Dzień” z dnia 4.08.2000.

⁴² J. Widacki, J. Czapska, *Bezpieczny obywatel – bezpieczne państwo*, Lublin 1998, s. 405.

⁴³ http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2001/K_056_01.

Tematyka dostępu do broni w środowisku naukowo-prawniczym nie jest poruszana jednak zbyt często. Brakuje publikacji wyczerpujących ten temat. Orzecznictwo uzupełnia nieścisłości wynikłe z ustawodawstwa. Przedstawione w artykule orzecznictwo skupia się głównie na określeniu uprawnień organów Policji w zakresie wydawania i cofania decyzji o pozwoleniu na broń.

Niewątpliwie temat dostępu do broni palnej będzie coraz popularniejszy. Wynika to przede wszystkim z konieczności dostosowania przepisów polskich do prawodawstwa europejskiego. Tematyka dostępu do broni jest jednak uzależniona od tradycji kulturalnej i prawnej konkretnych państw. W części prawodawstw dostęp do broni jest niemal powszechny (Ameryka, Szwajcaria, Finlandia, Norwegia), a w innych ściśle ograniczony (Rumunia, Litwa, Japonia)⁴⁴.

Polski prawodawca również zaczyna dostrzegać konieczność wprowadzenia zmian. Przepisy poprzedniego rozporządzenia doprowadziły do sytuacji, w której strzelec sportowy mógł przenosić broń w sposób widoczny, narażając się jednocześnie na próbę jej odebrania, a nie posiadając realnych środków do odparcia takiego ataku. Obecne rozwiązanie jest zdecydowanie praktyczniejsze i bezpieczniejsze. Przedstawia pozytywną zmianę w podejściu do posiadaczy broni. Być może jest to początek zmian w kierunku usunięcia kategorii pozwoleń na broń. Słusznym rozwiązaniem byłoby oderwanie uprawnienia do posiadania broni od konkretnej kategorii. Skupić należy się raczej na woli posiadacza do posiadania pozwolenia, konieczności odbycia określonej liczby godzin treningu strzeleckiego i pozytywnych wyników badań lekarskich, natomiast użytkownikowi pozostawić kwestię racjonalnego używania broni palnej. W sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia posiadana przez strzelca sportowego broń prawdopodobnie posłuży mu do odparcia ataku, a osoba posiadająca broń do ochrony osobistej będzie odbywać również regularne treningi strzeleckie na strzelnicy.

Niepokoją natomiast rozwiązania wprowadzone w zakresie przechowywania broni. Kwestia bezpieczeństwa jest priorytetowa nie tylko dla rządzących, lecz także dla posiadaczy broni. Jej utrata rodzi bowiem szereg konsekwencji prawnych, nawet jeżeli nie była zawiniona. W mojej opinii podjęcie działań w kwestii zwiększenia bezpieczeństwa powinno być oparte na przesłankach wynikających z analiz i statystyk. Według danych, do których odsyłam, utrata broni palnej, zwłaszcza przez kradzież, ma jedynie charakter incydentalny.

Uzyskanie pozwolenia na broń wymaga spełnienia wielu przesłanek i przejścia licznych badań lekarskich oraz wykazania się znajomością przepisów i udowodnienia posiadanych umiejętności strzeleckich. Jest to niewątpliwie konieczne do przyznania dostępu do takich środków jak broń palna. Ustawodawca jednak, przyznając powoli kolejne przywileje społeczeństwu, przyczynia się do liberalizacji

⁴⁴ <http://prawo.gazetaprawna.pl/artykuly/819698,dostep-do-broni-palnej-w-polsce-kto-moze-otrzymac- pozwolenie-nie.html>.

dostępu do broni. Uważam, że to bardzo dobra tendencja i kultura posiadania broni palnej rzeczywiście powinna być powszechniejsza. Nie można pozwolić jednak na zupełną swobodę w tym zakresie. Posiadacz broni palnej powinien być osobą stabilną psychicznie oraz emocjonalnie, posiadać doświadczenie, które zdobędzie na strzelnicach, i jednocześnie dawać rękojmę przestrzegania porządku prawnego. Według przeprowadzonych przez amerykańskich ekspertów badań około 80% ludzi noszących broń nie umie jej skutecznie użyć. Sytuacja ta może się zmienić poprzez wprowadzenie obowiązku szkolenia, egzaminowania i sprawdzania stanu psychicznego potencjalnych nabywców broni jedynie w niewielkim stopniu⁴⁵. Umiejętność używania broni palnej w przypadku związanym z obroną konieczną związana jest nie tylko z nabytym praktycznym przeszkoleniem, ale przede wszystkim z nastawieniem psychicznym. Nie widzę jednak potrzeby przyznawania różnego rodzaju licencji czy też konieczności udziału w zawodach sportowych przy procedurze przyznania pozwolenia na broń. R. Januszewski, P. Kutia i G. Pawelczyk stoją nawet na stanowisku, że: „prawo do posiadania broni należy w demokratycznym państwie do katalogu podstawowych praw obywatelskich”⁴⁶. Wiele osób chciałoby bowiem posiadać broń do celów rekreacyjnych, a wolnorynkowe państwo powinno im tę możliwość zapewnić. Obecnie możliwe jest otrzymanie pozwolenia na broń palną w celu ochrony osobistej, łowieckim, sportowym, kolekcjonerskim, pamiątkowym i szkoleniowym. Należy odejść od koncepcji kategoryzacji pozwoleń na broń (z drobnymi wyjątkami, jak np. łowiectwo). Jest to rozwiązanie zbędne, gdyż na ogół użytkownicy broni palnej sportowej są jednocześnie jej kolekcjonerami oraz myśliwymi. Natomiast myśliwi uczestniczą również w zawodach o charakterze sportowym i doskonalą się w sporcie strzeleckim. Wprowadzenie kategoryzacji pozwoleń na broń jest bezcelowe zwłaszcza w kontekście wprowadzania spójnej nomenklatury dotyczącej przechowywania i noszenia broni. Warto zwrócić uwagę w tym miejscu na rozwiązania zawarte w Rozporządzeniu Prezydenta z dnia 27 października 1932 r. Prawo o broni, amunicji i materiałach wybuchowych⁴⁷. Wprowadzono wówczas trzy kategorie pozwoleń:

- 1) na prawo do posiadania broni, uprawniające do posiadania broni w mieszkaniu albo w obrębie innego oznaczonego budynku;
- 2) na prawo do posiadania i noszenia broni, pozwalające na posiadanie i noszenie broni wszędzie tam, gdzie nie jest to prawnie zabronione;
- 3) na prawo do posiadania zbioru broni, uprawniające do posiadania i przechowywania określonej broni w określonych pomieszczeniach.

Rozwiązanie to po odpowiedniej modernizacji i dostosowaniu do współczesnych warunków z pewnością byłoby odpowiednie.

⁴⁵ P. Pakla, *Broń palna a poczucie bezpieczeństwa obywateli*, „Jurysta” 1998, nr 5, s. 21-23.

⁴⁶ P. Januszewski, P. Kutia i G. Pawelczyk, *Prawo do broni*, „Wprost” 1997, nr 32.

⁴⁷ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. Prawo o broni, amunicji i materiałach wybuchowych (Dz.U. 1932 nr 94, poz. 807).

Niewątpliwie temat dostępu do broni będzie powracał wielokrotnie w mediach, polityce, a być może również w środowisku prawniczym. Nie bez znaczenia w tym przypadku jest fakt rozwoju naszego społeczeństwa, które jest coraz lepiej wykształcone, świadome swoich praw, przejmuje kapitalistyczny model życia i od administracji oczekuje raczej charakteru świadczącego niż porządkowo-reglamentacyjnego. Administracja jest obowiązana do wypełniania obu tych zadań. Kontakt z bronią palną staje się coraz powszechniejszy poprzez popularyzację wychowania patriotycznego (np. klasy o profilu wojskowym w szkołach średnich, które stale szkolą się m.in. w zakresie użytkowania broni palnej sportowej). Niewątpliwie wpływ na świadomość społeczną w tym zakresie mają również doświadczenia, które przejmujemy z pozostałych państw europejskich, gdzie inaczej podchodzi się do dostępu do broni palnej, np. myśliwskiej. Przyczynia się do tego również bardzo duże zainteresowanie substytutami broni palnej dostępnymi bez pozwolenia.

BIBLIOGRAFIA

Literatura

- [1] FILAR M., *Prawo do posiadania broni palnej jako obywatelskie prawo podmiotowe*, „Państwo i Prawo” 1997.
- [2] JANUSZEWSKI P., KUTIA P., PAWELCZYK G., *Prawo do broni*, „Wprost” 1997, nr 32.
- [3] KULICKI M., *Nieostrożne obchodzenie się z bronią w świetle badań kryminalistycznych*, „Problemy Kryminalistyki” 1959, nr 21.
- [4] PALKA P., *Broń palna a poczucie bezpieczeństwa obywateli*, „Jurysta” 1998, nr 5.
- [5] PODSIEDLIK P., *Zagadnienia administracyjno-prawne posiadania broni palnej w Polsce. Charakterystyka prawa posiadania broni*, Wydawnictwo Szkoły Policji w Katowicach, Katowice 2010.
- [6] SZYMBORSKI T., ZASĘPA G., *Trudniej o legalną broń*, „Trybuna Śląska – Dzień” z dnia 4.08.2000 r.
- [7] WIDACKI J., CZAPSKA J., *Bezpieczny obywatel – bezpieczne państwo*, Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1998.

Orzecznictwo

NSA

- [1] Wyrok NSA z dnia 28 marca 2003 r., sygn. akt III SA 1659/01, LEX nr 121780.
- [2] Wyrok NSA z dnia 13 października 2005 r., sygn. akt II OSK 97/05, LEX nr 201345.
- [3] Wyrok NSA z dnia 26 lipca 2007 r. sygn. akt II OSK 1082/06, LEX nr 368209.
- [4] Wyrok NSA z dnia 23 grudnia 2008 r. sygn. akt II OSK 1674/07, LEX nr 522437.
- [5] Wyrok NSA z dnia 24 lipca 2009 r. sygn. akt II OSK 1232/08, LEX nr 555787.
- [6] Wyrok NSA z dnia 10 września 2010 r. sygn. akt II OSK 1532/09, LEX nr 1251825.
- [7] Wyrok NSA z dnia 28 października 2011 r., sygn. akt II OSK 1562/10, niepubl.
- [8] Wyrok NSA z dnia 5 marca 2013 r. sygn. akt II OSK 2088/11, LEX nr 1340183.

- [9] Wyrok NSA z dnia 25 kwietnia 2013 r. sygn. akt II OSK 2604/11, LEX nr 1337400.
- [10] Wyrok NSA z dnia 2 lipca 2013 r. sygn. akt II OSK 1945/12, LEX nr 1358476.
- [11] Wyrok NSA z 2 lipca 2013 r. sygn. akt II OSK 1985/12, LEX nr 1358489.
- [12] Wyrok NSA z dnia 20 lutego 2015 r. sygn. akt II OSK 1683/13, LEX nr 1666948.

WSA

- [1] Wyrok WSA w Warszawie z dnia 4 kwietnia 2005 r. sygn. akt VI SA/Wa 1387/04, <http://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/39D1F84B4D>.
- [2] Wyrok WSA w Warszawie z dnia 30 sierpnia 2005 r. sygn. akt VI SA/Wa 913/05, LEX nr 190772.
- [3] Wyrok WSA w Warszawie z dnia 8 września 2005 r. sygn. akt VI SA/Wa 535/05, LEX nr 194972.
- [4] Wyrok WSA w Warszawie z dnia 30 maja 2006 r. sygn. akt VI SA/Wa 27/06, LEX nr 283289.
- [5] Wyrok WSA w Warszawie z dnia 26 lipca 2006 r. sygn. akt VI SA/Wa 1028/06, LEX nr 243027.
- [6] Wyrok WSA w Warszawie z dnia 29 listopada 2006 r. sygn. akt VI SA/Wa 1801/06, LEX nr 302787.
- [7] Wyrok WSA w Warszawie z dnia 29 listopada 2006 r. sygn. akt VI SA/Wa 1825/06, <http://www.arslege.pl/orzeczenie/38119/wyrok-wojewodzkiego-sadu-administracyjnego-siedziba-w-warszawie-z-dnia-29-listopada-2006-r-vi-sa-wa-1825-06/>.
- [8] Wyrok WSA w Warszawie z dnia 24 maja 2007 r. sygn. akt VI SA/Wa 611/07, LEX nr 344553.
- [9] Wyrok WSA w Warszawie z dnia 26 lipca 2007 r. sygn. akt VI Sa/Wa 806/07, LEX nr 372105.
- [10] Wyrok WSA w Warszawie z dnia 7 sierpnia 2008 r. sygn. akt VI SA/Wa 1032/08, LEX nr 560253.
- [11] Wyrok WSA w Warszawie z dnia 16 czerwca 2009 r. sygn. II OSK 951/08, Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych; www.orzeczenia.nsa.gov.pl.
- [12] Wyrok WSA w Warszawie z dnia 3 listopada 2011 r. sygn. akt II SA/Wa 1296/11, LEX nr 1153428.
- [13] Wyrok WSA w Warszawie z 30 marca 2012 r. o sygn. akt II SA/Wa 2603/11, publ. <http://orzeczenia.nsa.gov.pl>.
- [14] Wyrok WSA w Warszawie z dnia 13 czerwca 2012 r. o sygn. akt II SA/Wa 621/12, LEX nr 1230649.
- [15] Wyrok WSA w Warszawie z dnia 29 sierpnia 2013 r. II SA/Wa 739/13, LEX nr 1367770.
- [16] Wyrok WSA w Warszawie z dnia 6 maja 2014 r., sygn. akt II SA/Wa 1286/13, LEX nr 1476547.

Akty prawne

- [1] Dyrektywy Rady 91/477/EWG z dnia 18 czerwca 1991 r. w sprawie kontroli nabywania i posiadania broni (Dz.U. UE L.91.256.51, 2008.179.5).
- [2] Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 2013 r., poz. 267 z zm.).
- [3] Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. Prawo o broni, amunicji i materiałach wybuchowych (Dz.U. 1932 nr 94, poz. 807).
- [4] Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 kwietnia 2000 r. w sprawie przechowywania, noszenia oraz ewidencjonowania broni i amunicji (Dz.U. 2000.27.343).
- [5] Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przesyłania broni lub amunicji za pośrednictwem operatorów świadczących usługi pocztowe (Dz.U. 2012.1004).
- [6] Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 grudnia 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia wzoru zgody przewozowej (Dz.U. 2012.1017 z zm.).
- [7] Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 marca 2013 r. w sprawie wzorów legitymacji posiadacza broni, zaświadczenia uprawniającego do nabycia broni, legitymacji osoby dopuszczonej do posiadania broni, świadectwa broni oraz karty rejestracyjnej broni (Dz.U. 2013.447).
- [8] Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 8 listopada 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wzorów legitymacji posiadacza broni, zaświadczenia uprawniającego do nabycia broni, legitymacji osoby dopuszczonej do posiadania broni, świadectwa broni oraz karty rejestracyjnej broni (Dz.U. 2013.1341).
- [9] Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 24 lutego 2014 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie pozbawiania broni palnej cech użytkowych (Dz.U. 2014.294).
- [10] Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 26 sierpnia 2014 r. w sprawie przechowywania, noszenia oraz ewidencjonowania broni i amunicji (Dz.U. 2014.1224).
- [11] Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2011 r. nr 231, poz. 1375).
- [12] Ustawa z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz.U. 2012.576 z zm.).
- [13] Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy o broni i amunicji oraz ustawy o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym (Dz.U. 2011 nr 38, poz. 195).

Strony internetowe

- [1] TURCZYN A., *10 lat w Unii Europejskiej oczami miłośnika broni palnej*, <http://www.wgospodarce.pl/opinie/12729-10-lat-w-unii-europejskiej-oczami-milosnika-broni-palnej>.
- [2] http://www.altair.com.pl/magazines/article?article_id=4927
- [3] http://www.altair.com.pl/news/view?news_id=12711
- [4] http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2001/K_056_01

- [5] http://www.orka.sejm.gov.pl/proc3.nsf/ustawy/479_u.htm
- [6] <http://www.prawo.gazetaprawna.pl/artykuly/819698,dostep-do-broni-palnej-w-polsce-kto-moze-otrzymac-pozwolenie.html>
- [7] <http://www.romb.org.pl/>
- [8] http://www.wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,126765,8537378,Przestepstwa_z_uzyciem_broni_to_w_Polsce_codziennosc.html

TRENDS OF LEGAL ACCESS TO FIREARMS AND THEIR IMPACT ON THE NATIONAL SECURITY AND SECURITY OF CITIZENS

Abstract: The following article is an analysis of the legislation regarding the process of issuing and revoking permits for weapons' storage, and conveying arms and ammunition. The article presents interpretations of existing laws and an analysis of the results of research on access to weapons in specific social groups, as well as Polish society's attitude to firearms. The author states that access to weapons is not guaranteed by the Constitution and is not considered as an individual right. The article provides statistical data reflecting the impact of the right to bear arms on the growth rates of crime and insecurity. The main focus of the article has been on practical problems of jurisprudence associated with obtaining permits for weapons and their withdrawal. The author identified the significant changes made to the Regulation of the Minister of Interior of 26 August 2014 on holding, carrying and recording weapons and ammunition. Moreover, the issue of adapting Polish legislation to European law has also been addressed. The author has taken a stand against the direction of changes in Polish legislation on access to weapons, indicating the need to introduce numerous modifications.

Keywords: access to weapons, firearms license, internal security.